

**Pierwsze stwierdzenie lęgu mieszanego
mewy srebrzystej *Larus argentatus* i mewy białogłowej
Larus cachinnans na Śląsku ¹**

The first record of hybrid breeding in Herring Gull *Larus argentatus*
and Caspian Gull *Larus cachinnans* in Silesia

Paweł Kołodziejczyk ¹, Jakub Szymczak ²

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne, ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław

¹ e-mail: puszczyk74@gmail.com

² e-mail: szymczakj@poczta.onet.pl

Abstract. On 13.05.2006 on Paczkowski reservoir (Upper Silesia voivodship) we did first record of mixed brood of female Herring Gull *Larus argentatus* with male Caspian Gull *Larus cachinnans* in Silesia. In nest we found 3 eggs. Parents were observed again on 21 and 27.05 and at the same time 3 small nestlings were spotted in nest. Herring Gull was banded and thanks to that it was known that she was ringed on 19.05.2001 in Tarnów (Małopolskie voivodship) as small chick (wing length 40 mm) in Caspian Gulls breeding colony. After consultation of diagnostic features, photography, and biometrics was stated that bird is Herring Gull. Record of mixed brood on Paczkowski reservoir and in Tarnów are in present most south breeding localities of Herring Gull in Poland.

Key words: Herring Gull, *Larus argentatus*, Caspian Gull, *Larus cachinnans*, hybridisation, Silesia

Słowa kluczowe: mewa srebrzysta, *Larus argentatus*, mewa białogłowa *Larus cachinnans*, hybrydyzacja, Śląsk

Podczas kontroli kolonii mew położonej na wyspie na środku Zbiornika Paczkowskiego (dawna nazwa – Zbiornik Kozielno, pow. ząbkowicki, woj. dolnośląskie) w dniu 13.05.2006 stwierdziliśmy pierwszy na Śląsku przypadek lęgu mieszanego: samica mewy srebrzystej *Larus argentatus* tworzyła parę z samcem mewy białogłowej *L. cachinnans*. Gniazdo tej pary zawierało trzy jaja.

Kolonia lęgowa mew i rybitw znajdująca się na wyspie Zb. Paczkowskiego utworzona była przez śmieszki *Chroicocephalus ridibundus* w liczbie ok. 1600 par, mewy czarnogłowe *Larus melanocephalus* – 9 par (Komisja Faunistyczna SO PTZool. 2007), mewy siwe *Larus canus* – 6 par, mewy białogłowe – 16 par i rybitwy rzeczne *Sterna hirundo* – 40 par.

W tym dniu prowadziliśmy obrączkowanie mew czarnogłowych. Na wschodnim skraju wyspy założone były gniazda mew białogłowych. Jedna z gniazdujących tam mew miała cechy typowe dla mewy srebrzystej oraz posiadała na skoku prawej nogi metalową obrączkę. Postanowiliśmy założyć na gniazdo tej mewy pułapkę nagniazdową w celu jej schwytania i upewnienia się co do jej przynależności gatunkowej. Samicę tą schwytaliśmy 13.05.2012 i wykonaliśmy dokumentację fotograficzną. Ponownie ptaka schwytano 21 i 27.05

---

¹ Praca nr 2 Śląskiego Towarzystwa Ornitologicznego.

podczas nieskutecznych prób odłowienia jej partnera, którego tylko sfotografowaliśmy.

Samica mewy srebrzystej wyróżniała się mniejszymi rozmiarami od samca mewy białogłowej. Płaszcz był koloru srebrzystego, w odcieniu zauważalnie jaśniejszym od partnera. Czerni na lotkach pierwszorzędowych występowała tylko na czterech zewnętrznych lotkach. Skrajna lotka P10 miała białe zakończenie przedzielone czarnym prążkiem przedszczytowym. Na P9 była mała perła obejmująca tylko wewnętrzną chorągiewkę. Na P5 na zewnętrznej chorągiewce występowały ślady ciemnego pigmentu (fot. 1). Pozostałe partie upierzenia były czysto białe. Dziób jasnożółty, koniuszek biały, a na podcięciu żuchwy występowała czerwonawo biała rozmywająca się plama. Obrączka powiekowa żółtawa, zbliżona do koloru dzioba, tęczęwka natomiast jasno cytrynowa. Nogi w całości jasno cieliste (fot. 2).

Fot. 1. Cechy diagnostyczne na skrzydle samicy mewy srebrzystej *Larus argentatus*. Zb. Paczkowski, 13.05.2006 (fot. Jakub Szymczak).

Photo. 1. Diagnostic wing pattern on female Herring Gull, Zb. Paczkowski, 13.05.2006.

Fot. 2. Dorosła samica mewy srebrzystej *Larus argentatus*. Zb. Paczkowski, 13.05.2006 (fot. Jakub Szymczak).

Photo. 2. Adult female of Herring Gull, Zb. Paczkowski, 13.05.2006.

Poza dokumentacją fotograficzną wykonaliśmy pomiary schwytanego ptaka oraz odczytaliśmy obrączkę. Wymiary: długość skoku 63,5 mm, długość dzioba 51,5 mm, długość całkowita głowy 119,0 mm, największa wysokość dzioba 19,1 mm, najmniejsza wysokość dzioba 17,8 mm, długość skrzydła 424 mm, indeks dzioba (długość dzioba/maksymalna wysokość dzioba) 2,696. Ta ostatnia cecha – oprócz wzoru na lotkach pierwszorzędowych jest typowa dla mewy srebrzystej i stanowi dodatkową wskazówkę pomocną w oznaczaniu ptaków z grupy mewy srebrzystej. Indeks dzioba mewy białogłowej wynosi zwykle powyżej 3,0, a nawet powyżej 3,2, natomiast w przypadku mieszańców indeks ten zazwyczaj oscyluje wokół 3,0 (Neubauer i Zagalska-Neubauer inf. niepubl.).

Mewa srebrzysta została zaobrączkowana 19.05.2001 na osadnikach Zakładów Azotowych w Tarnowie (woj. małopolskie) jako pisklę (długość skrzydła 40 mm, pierwszy tydzień życia) w kolonii mew białogłowych (Faber i Malczyk inf. niepubl.). Rodzice pisklęcia są nieznanymi, ale wobec faktu że ptak ten jako dorosły wykazywał wszystkie cechy typowe dla mewy srebrzystej, należy przyjąć że ten właśnie gatunek gniazdował wtedy w kolonii w Tarnowie. Tym samym byłby to pierwszy udokumentowany lęg mewy srebrzystej w Małopolsce.

Hybrydyzacja u mew najczęściej zachodzi na skraju zasięgu gatunków i trwa w środkowo-wschodniej Europie od co najmniej 3 dekad (Neubauer i in. 2006, 2009, Gay i in. 2007). Dotychczas opisane w literaturze przypadki lęgów mewy srebrzystej na Śląsku

(Czyż 1998, Pola i in. 1998) należy uznać za nie w pełni udokumentowane z powodu nieprecyzyjnych opisów lub oznaczania ptaków na podstawie niediagnostycznych cech, a w konsekwencji niemożliwości zweryfikowania oznaczeń. Tym samym opisany powyżej przypadek stanowi pierwsze udokumentowane stwierdzenie lęgu mieszanego mew srebrzystej i białogłowej na Śląsku (Czapulak i in. 2002, Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Dawniej sądzono, że gniazdujące na śródlądziu duże mewy są mewami srebrzystymi. Z biegiem czasu okazało się jednak, że mewy srebrzyste gniazdują na północy Polski, a brak jest jakichkolwiek stwierdzeń na południu, gdzie zaczęła gwałtownie postępować ekspansja mewy białogłowej.

Populację mewy srebrzystej w Holarktyce ocenia się na 2,7 mln par (BirdLife International 2012). W Polsce gatunek jest nielicznie lęgowy na wybrzeżu i w północnej części kraju, a jej liczebność na początku XXI wieku wynosiła 2100–2200 par (Tomiałojć i Stawarczyk 2003; Neubauer i in. 2007; Kajzer 2012). W wyniku spadku liczebności w latach 2003–2004 oszacowano jej liczebność na 1200–1500 par (Neubauer i in. 2006). Dotychczas za najbardziej wysunięte na południe stanowisko lęgowe w Polsce uważano środkową Wisłę w okolicy miejscowości Zastów Karczmiański (woj. lubelskie). Opisany powyżej przypadek pozwala uznać stanowiska lęgowe na b. Paczkowskim w woj. opolskim oraz osadnikach Zakładów Azotowych w Tarnowie za najbardziej wysunięte w południowej Polsce. Najbliższe Śląska lęgowiska mewy srebrzystej znajdowały się na Zbiorniku Jeziorsko (Janiszewski i in. 1998), w Parku Narodowym Ujście Warty (Jermaczek i in. 1995). Jednak lęgi na zb. Jeziorsko uznaje się za nie w pełni udokumentowane i obecnie nie jest możliwe określenie jakie początkowo w latach 90-tych XX wieku gniazdowały tam gatunki mew. W kolejnych latach gniazdowania udało się ustalić, że były to mewy białogłowe, które obecnie na zbiorniku nie gniazdują (Janiszewski inf. niepubl.). W PN Ujście Warty mewa srebrzysta gniazdowała od 1979, a w 1989 liczebność osiągnęła najwyższy poziom 16–18 par (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Od połowy lat 90-tych obserwowano systematyczny spadek liczebności i obecnie stanowisko to prawdopodobnie nie jest już zasiedlone. Aktualnie nie ma pewności jaki gatunek mewy gniazdował w PN Ujście Warty (Jermaczek inf. niepubl.).

Obecnie najbliżej Śląska mewa srebrzysta gniazduje w żwirowni w Bielinku na Pomorzu Zachodnim 1–2 pary (Ławicki i in. 2009) oraz na zbiorniku Przykona w Wielkopolsce, gdzie co najmniej od roku 2005 w mieszanej kolonii gniazdują mewy srebrzyste, białogłowe i prawdopodobnie ich mieszańce (Grzybek i in. 2012, Żurawlew 2012).

W przyszłości należy spodziewać się, że przypadki lęgów mieszanych pomiędzy różnymi gatunkami mew na Śląsku będą stwierdzane częściej. Związane jest to z rosnącą wiedzą identyfikacyjną wśród obserwatorów oraz lepszym sprzętem optycznym i fotograficznym, jakim posługują się obserwatorzy.

Podziękowania

Składamy podziękowania Grzegorzowi Neubauerowi za cenne uwagi i sugestie oraz Szymonowi Beuchowi i anonimowemu recenzentowi za pomoc w przygotowaniu ostatecznej wersji maszynopisu.

Literatura

- Bednorz J., Kupczyk M., Kuźniak S., Winiecki A. 2000. Ptaki Wielkopolski. Monografia faunistyczna. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- BirdLife International. 2012. Species factsheet: *Larus argentatus*. Downloaded from <http://www.birdlife.org> on 22.03.2012.
- Czapulak A., Adamski A., Betleja J. 2002. Populacje lęgowe mew *Laridae* i rybitw *Sternidae* na Śląsku w latach 1990–2000. *Ptaki Śląska* 14: 27–46.
- Czyż R. 1998. Pierwsze stwierdzenie lęgu mewy srebrzystej *Larus argentatus* na Śląsku. *Ptaki Śląska* 12: 156–157.
- Gay L., Neubauer G., Zagalska-Neubauer M., Pons J.-M., David P., Crochet P.-A. 2007. Molecular and morphological patterns of introgression between two white-headed gull species in a zone of recent secondary contact. *Mol. Ecol.* 16: 3215–3227.
- Grzybek J., Zagalska-Neubauer M., Walecki R. 2012. Ptaki Konińskiego Zagłębia Węglowego. *Ptaki Wielkop.* 1: 35–53.
- Janiszewski T., Włodarczyk R., Bargiel R., Grzybek J., Kaliński A., Lesner B., Mielczarek S. 1998. Awifauna zbiornika Jeziorsko w latach 1986–1996. *Notatki orn.* 39: 121–150.
- Jermaczek A., Czałwa T., Jermaczek D., Krzyśków T., Rudawski W., Stańko R. 1995. Ptaki Ziemi Lubuskiej. Monografia faunistyczna. Wydawnictwo Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin.
- Kajzer Z. 2012. Gniazdowanie mewy srebrzystej *Larus argentatus* na Pomorzu Zachodnim w roku 2008. *Ptaki Pomorza* 3: 41–47.
- Komisja Faunistyczna SO PTZool. 2007. Raport nr 23. *Notatki orn.* 48: 107–136.
- Ławicki Ł., Guentzel S., Jasiński M., Kajzer Z., Żmihorski M. 2009. Awifauna lęgowa Doliny Dolnej Odry. *Notatki orn.* 50: 268–282.
- Neubauer G., Zagalska-Neubauer M., Gwiazda R., Faber M., Bukaciński D., Betleja J., Chylarecki P. 2006. Breeding large gulls in Poland: distribution, numbers, trends and hybridisation. *Vogelwelt* 127: 11–22.
- Neubauer G., Zagalska-Neubauer M., Chylarecki P. 2007. Mewa srebrzysta *Larus argentatus*. [W:] Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (Red.) Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań: 234–235.
- Neubauer G., Zagalska-Neubauer M. M., Pons J.-M., Crochet P.-A., Chylarecki P., Przystalski A., Gay L. 2009. Assortative Mating Without Complete Reproductive Isolation in a Zone of Recent Secondary Contact between Herring Gulls (*Larus argentatus*) and Caspian Gulls (*L. cachinnans*). *Auk* 126: 409–419.
- Pola A., Rybarczyk R., Stawarczyk T. 1998. Pierwsza kolonia lęgowa mewy srebrzystej *Larus argentatus* i mewy białogłowej *Larus cachinnans* na Śląsku. *Ptaki Śląska* 12: 158–160.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław.
- Żurawlew P. 2012. Ptaki Wielkopolski – aktualna lista gatunków, ich statut i zmiany. *Ptaki Wielkop.* 1: 3–17.